Пан Ксіменестр був чоловік огрядний, завжди розгублений, проте симпатичний. Але тепер, на початку грудня, він ходив у такій зажурі, що кожному, хто мав серце, хотілося підійти до нього й підбадьорити його бодай добрим словом. Тривога пана Ксіменестра зростала з наближенням різдва, про яке він, хоч і був добрим християнином, думав з відразою, бо не мав жодного су на подарунки для жадібної пані Ксіменестр, свого ледачого сина Шарля та доньки Августи, що чудово танцювала каліпсо. Авжеж, жодного сантима, і це не було перебільшенням. На підвищення платні чи на позички годі було сподіватися. Єдина опора пані Ксіменестр та її дітей, пан Ксіменестр, уже скористався (без їхнього відома, звичайно) і підвищенням платні, і позичками, щоб удовольнити свою нову згубну пристрасть — гру.

Ні, то була не звичайна гра, коли на зеленому сукні гральних столів блищить золото або коли мчать по зелених доріжках іподрому змилені коні; ні, то була зовсім нова, ще невідома у Франції, проте, на жаль, уже модна в тому кафе Сімнадцятого округу Парижа, де Ксіменестр щодня випивав, перед тим як повернутись додому, склянку червоного мартіні. Грали в ту гру, метаючи крізь спеціальні трубки туго скручені банкноти в тисячу франків. Усі завсідники кафе просто шаленіли від цієї гри; правда, один був змушений відмовитися від неї, бо мав хворе серце. Тієї незвичайної гри їх навчив якийсь австралієць, і вони швидко згуртувалися в такий собі закритий клуб, що проводив свої засідання у внутріш ньому приміщенні кафе, звідки хазяїн, який" теж захопився грою, звелів прибрати більярдний стіл.

Коротко кажучи, пан Ксіменестр програвся до нитки, хоч починав досить успішно. Що ж тепер робити? У кого позичити грошей на сумочку, мопед і програвач, що їх, як було ясно з відвертих натяків, сподівалися одержати на різдво його дружина та діти? Дні збігали, очі в людей світилися, всі наперед тішилися подарунками, а в повітрі весело закружляли сніжинки. Пан Ксіменестр зблід, пожовтів і мріяв захворіти. Та дарма.

Коли вранці двадцять четвертою груд ня пан Ксіменестр виходив з дому, його супроводили три схвальні погляди. Правда, під час обшуку, проведеного пані Ксіменестр, дорогоцінних подарунків виявлено не було. "Не дуже-то він поспішає",— ущипливо, проте без жодного занепокоєння подумала пані Ксіменестр.

Надворі Ксіменестр закутав шию та обличчя в кашне так, що виглядали самі очі, і це наштовхнуло його на думку про пограбування. На щастя, він одразу відкинув її від себе. Він повільно йшов вулицею своєю вайлуватою ведмежою ходою, потім важко сів на якусь лаву, де сніг швидко почав робити з нього сніго-вика. Думка про те, що вдома його чекає люльки, шкіряний портфель і краватка (яка не пасуватиме до жодного з його костюмів) доводила його відчай до краю.

Повз нього, несучи в кожній руці по кілька пакунків, балансуючи й ковзаючись, пройшло кілька розпашілих на морозі чоловіків, справді гідних називатися главами своїх родин. Зовсім поруч загальмував лімузин, і з нього вийшло чарівне створіння з двома песиками. Ксіменестр ніколи не був байдужий до гарних жінок, але цього разу подивився на чарівну незнайомку байдужно. Та, перевівши погляд на собак, він раптом скрикнув, жваво підхопився на ноги, аж сніг посипався з колін додолу, а з капелюха — на обличчя й за шию.

— До собачника! — вигукнув він.

У собачнику було похмуро, і пси — сумні або злякані — навіть трохи наполохали пана Ксіменестра. Нарешті він вибрав собі собаку невизначеної породи та масті, що мав, проте, як то кажуть, добрі очі. А Ксіменестр вважав, що тільки неймовірно добрі очі зможуть замінити сумочку, мопед і програвач. Він одразу ж охрестив свою знахідку Медором і вивів собаку на вулицю.

Радість Мед ора була такою шаленою, аж передалася трохи й Ксіменестру. Пес так тягнув його за поводок, що кількасот метрів йому

довелося пробігти підтюпцем (підтюпцем — бо просто бігти панові Ксіменестру вже не личило), аж поки вони збили з ніг якогось перехожого, котрий пробурмотів щось про "клятих собацюг". Почуваючи себе, як спортсмен на водних лижах, пан Ксіменестр подумав був, чи не відпустити йому поводок та не піти додому. Але Медор, весь викачаний у сніг, у такому захваті гавкав і стрибав на нового господаря, що раптом у голові Ксіменестра промайнула думка: на нього давно вже ніхто не дивився так віддано, як цей пес. Серце його розтануло. Він заглянув у карі очі собаки, і кілька секунд вони дивились один на одного з невимовною ніжністю.

Потім Медор обтрусився і знову кудись потяг свого господаря. Ксіменестр пригадав анемічну таксу, яку бачив у собачнику; тоді він не звернув на неї уваги, бо подумав, що собака має бути великий і сильний. Тепер він майже летів вулицями слідом за цим сильним собакою. Вони тільки на хвилину спинилися в якомусь кафе, де Ксіменестр випив три порції грогу, а співчутлива хазяйка пригостила Медора трьома грудочками цукру: "Бідолашний песик, така погода, а в нього навіть пальта немає..."

Цукор додав Медорові сили, й за кілька хвилин пан Ксіменестр, схожий на засніженого привида, дзвонив у свою квартиру. Двері відчинила пані Ксіменестр. Медор увірвався в коридор, а пан Ксіменестр, мало не схлипуючи від утоми, повис на своїй дружині.

З її грур^й вихопився зойк:

— Що це?!

— Це Медор,— відповів Ксіменестр і з веселим відчаєм додав: — Вітаю з різ двом, моя люба!

— З різдвом? — мало не захлинулася пані Ксіменестр. — Що це означає?

— Хіба сьогодні не двадцять четверте грудня? — вигукнув Ксіменестр, що вже посмілішав від домашнього тепла. — Так от, я дарую тобі на різдво, я вам дарую, — додав він, бо з кухні з круглими від подиву очима вже вибігли його діти,— я дарую вам на різдво Медора! Ось маєте!

І він рішуче подався в свою кімнату. А там упав на ліжко і взяв свою люльку часів першої світової війни, про яку любив казати, що вона бувала в бувальцях. Тремтячими руками він натоптав її, запалив, поклав ноги на ковдру і став чекати штурму.

Бліда як смерть пані Ксіменестр зайшла до кімнати майже відразу. Першим порухом Ксіменестра була реакція солдата під час обстрілу: сховатися. Він накрився ковдрою, з-під якої виглядало тільки ріденьке пасмо його волосся і валував дим.

— Що це за пес? — трусячись від люті, спитала дружина.

— Фламандський волопас, здається,— тихо відказав з-під ковдри голос пана Ксіменестра.

— Фламандський волопас? — Лють пані Ксіменестр хлюпнула через край.— А ти хіба не знаєш, чого чекає від тебе на різдво син? А донька? Нехай уже я для тебе ніхто. Але чим завинили вони? І ти приводиш цю потвору!..

Медор якраз забіг до кімнати, стрибнув на ліжко, ліг поряд з новим господарем і поклав голову йому на груди. На очі панові Ксіменестру набігли сльози радості, на щастя, приховані ковдрою.

— Це вже занадто! Ти хоч певен, що він не скажений?

— Тоді вас буде двоє,— твердо відповів пан Ксіменестр.

По цих жахливих словах пані Ксіменестр зникла. Медор лизнув господаря в щоку й заснув. Опівночі дружина й діти, не попередивши Ксіменестра, пішли до церкви. Якась слабкість опанувала його, і за чверть до першої він вирішив трохи прогулятися з Медором. Поки він, закутаний у своє кашне, повільно простував до церкви. Медор обнюхував дорогою всі стовпи.

У церкві було повно людей, і Ксіменестр не зміг увійти. Він стояв на паперті, закутаний по самі очі в кашне, і слухав, як у церкві добрі християни співають різдвяні гімни. Медор так енергійно смикав за поводок, що Ксіменестр сів, а ремінець прив'язав до ноги. Від холоду й хвилювання геть знервований пан Ксіменестр заціпенів і вже не пригадував, що з ним і де він. Тому його захопив зненацька потік людей, які сунули з церкви, поспішаючи до святкового столу.

Пан Ксіменестр не встиг підвестися й відв'язати Медора, коли раптом поруч хтось вигукнув:

— Який гарний пес! Поглянь на того бідолаху! Зачекай но, Жане-Клоде!

І на коліна розгубленого Ксіменестра впала п'яти франкова монета. Він підвівся й щось забелькотів, але чуйний Жан-Клод подав йому ще одну п'ятифранкозу монету й порадив весело провести різдвяні свята.

— Але ж...— забурмотів пан Ксіменестр.— Послухайте...

Та милосердя — це як пошесть. Усі (чи майже всі) парафіяни, котрі виходили в ті двері, давали щось Ксіменестров) та Медорові. Засніжений, спантеличений

Ксіменестр даремно пробував відмагатися.

Вийшовши через протилежні двері, пані Ксіменестр та її діти повернулися додому. Трохи пізніше прийшов і пан Ксіменестр. Він вибачився за свій жарт і подарував кожному суму грошей, що відповідала вартості очікуваного подарунка. За святковим столом було дуже весело. Потім Ксіменестр і Медор, що донесхочу наївся індичини, вмостилися поруч на ліжку і заснули сном праведників.

З французької переклав Ярослав КОВАЛЬ